

re credens merces poterit aliquid sua
industria; & arte vtrâ iustum pretium
extorquere, non quia fidem de pre-
rio habet, sed quoniam ita conuen-
tum est, ac si pecunia illicò foret nume-
randâ, quām sententiam exprefit tex-
tus in d. cap. in ciuitate, ibi: Licet autem
contractus huiusmodi ex tali forma non pos-
sit conferri nomine *vñiarum*. In foto verò
animæ ex intentione contrahentis iudi-
cabitur, avt vñura fuerit commissa, Gu-
tieri. num. 14 Abbas *supra* num. 5. Cyriac.
d. controversy. 169 num. 15. Cened. ad De-
cretal. collectan. 47. num. 3. Aug. Barbos.
in collectan. ad cap. consuluit n. 5. de *vñar*.
Leocard. n. 18.

7. Quod quid abque distinctione procedit, que testivanda pondere; namero, vel mensura consistat, sive non, prout praefati DD. loquuntur maxime Gutier, supra a num. 17. vbi Baldi differentiam pluribus fundamētis merito refellit post Laurent. de Rodulf. de usq. part. 2 in re petit. d. cap. confutavit in 4. oppositione. num. 9. Decl. sive num. 1. in fine, & cons. 119a num. 13. Sōcia. cons. 88. num. 12. 13. 20-1. Decl. 119b. 12. 13. 20-1.

*lum. 4. Dicatur. aij. 2. abo. 6. num. 66.
Leotard. de s̄ar. quæst. 24. num. 10. dicit
Menchac. lib. 3. controversi. usus frequent.
cap. 50. numer. 5. & cap. 60. numer. 19.
cum Anchastano. & alijs. Baldum se-
quatur. vſura enim in venditione non
committitur circa rem venditam. sed
circa pretium. in quo mutuum virtu-
tale contrahitur. vt dictum est proxime-
mè. quare nihil incertus. quid fuerit ven-
ditum. vt contractus vſurarius centea-
tur illud autem discrimen. felicitate. quod
in rebus. quæ functionem recipiunt in
genero suo. mutuum possit confitere.
quod ad vſuram desideratur. & non in
alijs. attendendum non est. cum vendun-
tur. quia non redditur tantundem in ge-
nere suo. sed pecunia pro vino. vel triti-
co datur.*

Posset tamen distinctio Baldi sustine-
ri quoad res fracturæ, si ratione fru-
ctuum, quois emptor est percepturus,
cum premium non soluit, carius ad cre-
ditum vendantur, quod ab ipso criminis
fieri posse videatur, ex l. curabit 5. c.
de actione empti de qua D. Couarr. infrâ
lib. 3. cap. 4. per utrum; licet enim contro-
uersum sit, an, data dilatatione ad tollen-
dum premium, præstatæ constitutioni sit

locus? communiter placet, posse venditorem de vniis compensatorij pacilicium, dum pretium non loquitur; quanvis, si id omittat, ager ex ea lege non possit, ut videre licet apud D. Couarr. *sapientia* num. 5. Moza de *contradicibili tractat de empte & vendite de substantialibus, empti. num. 39.* Fachin. *controversiar. lib. 2. cap. 32. col. 2. vers. 7.* *tertio controvertitur*, Rodrig. de annuis redditibus. *lib. 3. questi. 7. num. 78.* Felician. de censib. *lib. 2. cap. 1. num. 38.* Gratian. *dilectione, cap. 52. n. 13.* *Stacchia de commercio. f. 1. questi. 7. part. 2. ampliat. 8. n. 132.* Hermofili. in l. 28. glof. 2. ex num. 45. tit. 5. part. 5. Lectard. num. 14. *Vnde, quod via iustum pretium accipitur, non est ob dilationem solutionis, ex quo iusta committitur, sed ob fructuum compensationem, vtrare autem compensatoriae omni iure sunt licite.* D. Couarr. *num. 2. in rebus veteri sterilibus titulus hic ad exclusationem usurparum non reperitur. De quo videas Dicattili *sapientia* qui hanc limitacionem relicit, & ab omnibus explodi, testatur.*

Num. 8.

Venditor, ut possit agere ad contra-⁶⁹
et rescissionem ex d. l. 2. minus, quam
dimidiam partem iusl preij acceptu-
rus est, velut si pro re valente ceutum,
nec quinquaginta sibi praestentur. Emp-
tor vero dicitur vltra dimidiam lessus,
cum pro re, que viginti estimatur, ali-
quid praefat vltra triginta, ut habetur
in l. 56 tit. 5. part. 5. & in l. 1. tit. 11. lib. 5
Recopilat. Card. Lug. scilicet 6. num. 79. Mo-
lin. disp. 349. num. 2. Petr. Greg. d. cap. 24.
num. 13. Dicastill. num. 305. cum seq.
Hermof. in d. l. 56 glof. 8. 9. & num. 39.
Eacob. deratiocinib. lib. 2. comput. 6. num.
4. Ceuall. quæst. 336. num. 9. 10. Rebuff.
ad leg. Gallie tom. 2. tract. de refosi. con-
tract. art. vnic. glof. 15. à princip. Gutier.
practicar. lib. 2. quæst. 137. per totam, An-
ton. Gom. d. cap. 2. num. 22. Scaccia, d.
part. 2. ampliat. 10. num. 6. Franchis de-
ciss. 243. num. 2. Barboli, in collectan. ad
d. l. 2. numer. 107. cum sequentib. & ita
est tenendum, etiam de iure communi-
ni, ac partitum quanvis, l. 16. tit.
11. part. 4. probet, tunc emporem cen-
seri lessum vltra dimidiam, cum pro
valente decem, viginti, & amplius

solut, & ita de iure communi defendunt Anton. Faber. de errorib. decad. 8. error. 7. in fine Fachin. d. lib. 2. cap. 16. Rodrig supra questi. 11. num. 18. late Cyriac tom. 3. contra. 423. per totam vbi plus pro hac, & contraria allegat. De qua- rum legum conciliatione tractant. Ant. Gom. Eccl. Hermol. vbi proxime Padi- lla in d. 1. num. 40. Aucted. in d. 1. Re- copilat. num. 10. Mexia de taxa pan. con- cluf. 2. num. 42. & in. Tolli in re pons ad 6. & 8. pars prima fundam. num. 6. 1. insine. quid d. 16. emendat. inter quam, & d. 156. manifesta est antinomia.

autem quod supra

su damnum rei vendit, & commodum ad emprome spectet. & Cum autem ins- deempt. l. id quod 7. ff. de periculis. & comm. reuident. l. (sunt pericula 12. C. de actione. empt. l. 23. tit. 5. part. 5. Molin. disp. 349. num. 3. de quo sap. num. 19. quia bene ex- plicat Card. Lug. disp. 26. num. 216. 217. allereris, iustum premium cile, quod cur- rit, cum contributus, si res statim tra- dendata sit, sed si in futurum traditio con- feratur, habetur ratio preuij, quod tunc corrietur, a quo ita constituitur estimatio secundum id, quod tempore contra- facta res cum ea qualitate valeret.

70 Et hic animaduertendum, quod supra
tergilinus, & genere ultra dimidiam rel-
pectu venditoris esse considerandam
luxa pretium infimum, nam cum iustū
sit, intra illud $\frac{1}{2}$ eos configere non po-
test, quod empore vero ex eadem ra-
tione iuxta supradictum. Hinc est, quod si
res valens novem infimo pretio, decem
medio, & vndeclim supremo, venat pro
quatuor, & dimidio, venditor non cen-
sabit vitra dimidiata $\frac{1}{2}$ eos, nec em-
porum pro eadem re sedecim, ac dimidiū
numeravit, Hermof. d. glof. 8. num. 43.
Matienq. in d.l. 1. glof. 2. num. 48. Valac.
conf. 44. num. 3. Molin. Cat. Lug. vbi
sup. Felician. supra tom. 2. lib. 1. cap. fin.
num. 18. Dicatill. num. 303. 304. licet
Salon. de iust. & iur. tom. 2. quaf. 79. art.
1. controver. 17. Scaccia d. ampliat. 10. n.
40. purē, & exponam à medio pretio tam
quoad venditorem, quam quoad emp-
forem esse computanda, quod proba-
bile videtur.

71 **P**retium iusti rel^edit^a illud dicitur,
quod tempore contractus valit, nec si
potesta acreuerit, vel decreuerit valor
ad reclusionem contractus prodest, l. 1.
tit. I. lib. 5. Recopilat. l. 3. §. ultim. ff. si
iur. ffc. Cane. variis. part. 1. cap. 13. num.
12. Barbo. in collectan. ad l. 2. num. 108.
Pet. Greg. d. lib. 25. cap. 14. n. 7. Dicatill.
num. 302. & disp. 2. n. 105. Molin. dispu.
349. num. 3. Hermos. omnime videundis
plures ampliationes ac limitationes ad-
ducens in d. l. 56. glff. 5. per totam, vbl
DD. refert, quia i^ebus dici nequit nullus,
vbi aequalitas inter acceptum, & datum
seruantur. & quia potesta eueniunt, ad con-
tractum non pertinent, vt eum inlu-
sum faciant, cum post perfectam vendi-
tionem virialique contrahentis confen-

su damnum rei venditæ & comminodum
ad emptorem spectat. Cum autem ins.
de empt. l. id quod 7. ss. de pericul. & comm.
reiciendit. l. sicut periculum 12. C. de action.
empt. l. 23. tit. 5. part. 5. Molin. disp. 349.
num. 3. de quo sup. num. 19. que bene ex-
plicatur Card. Lug. disp. 26. num. 216. 217.
asserens, iustum pretium est, quod cur-
rit, cum contrahitur, si res statim
derenda sit, sed si in futurum traditio
conferatur, habetur ratio pretii, quod tunc
currerit, a quo ita constitutur æstimatio
secundum id, quod tempore contra-
ctas res cum ea qualitate valeret.

Num. 9.

Emptō couentus, ex d. l. 2. si iustum? 2
prēsum supplere renūcīt, rem cum fru-
ctibus omnib⁹ perceptis restituere cō-
pellitur tecum cū Menchac. *supra lib.*
3. quæst. 71. num. 2. Matienç. in d. l. 1.
glos. 5. à num. 7. Ioan. García de nobilitat.
glos. 6. à num. 6. & de expens. cap. 23.
num 5. Mozz. supratr. quib⁹ casib⁹ empt.
annulset. num. 26. Morlad. tit. 9. quæst. 21.
à num. 2. Vero in cap ad nostram. num. 25.
de empt. Ant. Gom. in 70. Tauri. num. 29.
pers. Confirmat. quia facta. Greg. Lop. in
d. l. 56. glos. 8. & alios.

Sed contrarium, scilicet, non teneri
ad restitutionem fructuum ante litis
contestationem perceptorum, verius, ac
multo receperis cf. Dicaturum, num. 328.
Anton. Gom. d. cap. 2. num. 24. Pinell. in l.
d.l. 2. part 2. cap. 4. a num. 1. Agid. in l.
ex hoc iure pars. 1. cap. 8. num. 114. cum
alij ss. ff. de fisi. & iur. Bonac. d. ques. 2.
de empt. punct. 7. num. 9. Azued in d.l.
Recopilar. num. 23. Scaccia d. ampliat. 10.
num. 39. vers. Sociad. opini. Ceuall. ques.
536. num. 20. Ant. Fab. in suo Cod. lib. 4.
tit. 36. disjunct. 21. 26. 31. 32. Gutierrez
practicar. l.b. 2. ques. 134. num. 1. Magon.
Florent. deca. 2. num. 7. 8. Mercad. supva.
tit. de render. & comprar al contado, cap. 11.
Hermos. in d.l. 56. glos. 8. num. 3. Molina
d. disputa. 349. num. 12. Cardin. Lug.
d. num. 79. Franchis decis. 495. num. 3.
Padilla in d.l. 2. num. 50. Gamma decis.
94. num. 2. Iacob de Laurent. de indice
su. pect. cap. 16. numer. 93. Caldas Pereira
in l. si curatores habens, verbo, impli-
care, numer. 13. vers. Contra quam, &
in fine, versicul. Sed aducere, Fathima

suprà lib. 2. cap. 24. Parlador. rer. quotidiana. lib. 2. cap. vlt. part. 5. §. 16. num. 12. Cremen. in d. l. 2. col. 19. Feliclan. tom. 2. lib. 1. cap. 13. num. 2. infine; & num. 4. Cardos. in prax. iudic. verbo. fructus. num. 10. Rebelli. d. part. 2. lib. 7. quæst. 4. num. 9. vers. Contraria lamen sententiam. Valac. conf. 161. num. 12. Fornella de pac. nupt. tom. 2. claus. 7. gl. 2. part. 5. nu. 10. Cancer. part. 1. cap. 13. num. 48. Cened. collect. 158. num. 4. quod restringunt Card. Lug. Dicatill. Molin. & alii ad fructus correspondēt pretio soluto, de qualia mutatione dubito.

74 Pro qua omnino tenenda sententia multa faciunt, quorum nonnulla referrelibet. Primum, quia cum ea constitutio iuris antiqui sit derogatoria, vt dictum est *supra num. 19.* strictè est accipiēda, nec debet ultra quod expressum est, ampliari, cum legum correcțio, quod posuit. sit fugienda *Anthen. de administratis officiis. in fine. collat. 3. I. f.ancimus 27. C. de testament. Bald. & DD. in l. 3. §. Hec verba et 2. ff. de negotiis. gef. Carleual. de iudic. tom. 2. tir. 3. disj. 5. num. 3. Sed emperor ante eam constitutionem rem, & fructus ex venditione, in qua laterueriebat læsio ultra dimidiām retinebat, dixi *sup. num. 16.* ergo cum lex solum precipiat rem reddi, nihil de fructibus statuens, quoad eosius antiquum erit obseruandum, in cuius dispositione hoc tanquam casus omisissi relictum est, l. *principimus 32. c. de appellation. vbi noratur.* Nec obstat, quod cum lex iubeat, rem reddi, videtur velle, fructus quoque restituti, arguento l. *vidamus 38. §. In Fabiana. ff. de iur. l. in condemnatione 13. 3. §. 1. ff. de reg. iur. nam respondet, ea iura loqui cum Legislatori verbo, restituere, vtrum, quod ex vi proprie significacionis ad fructus extenditur, quia restitutio est in pristinū statum repositio, ac si nihil, intercesseret, l. quod si minor 24. §. Restitutio ff. de minorib. at in d. l. 2. tali verbo Imperatores non vtruntur, sed venditorem alloquentes alit: *Fundum venundatum recipias, ut prænotauit Pinellus, vbi pro xime.***

75 Secundum, naturali ratione quidquid ex rebus dominio nostro subiectis nascitur, nostrum est l. *item Pomponius scribit si frumentum 5. §. Idem scribit, si equam, ff. de rei vendicat. §. Item ea, que ex animalibus. §. Si Titius alienam, ins. de rer. diuis. edit.*

At emp̄or, etiam vbi læsio venditoris ultra dimidiām interuenit, dominus rel vendite per traditionem efficitur, l. *de l. 10. vbi DD. C. de rescind. vendit. provi* supponit D. Couarr. in præsenti, & Pinellus, *supra n. 13.* & omnes concedunt. Igitur ad eundem naturaliter fructus debet pertinere. Tertium. Secundum natu ram est commoda cuiusque rei cum fe qui, quem incommoda comitantur, l. *secundum naturam 10. ff. de reg. iur. cap. quifentis 55. cod. tit. in 6. l. 2. §. Sicuti, ff. de hered. vel act. vend. Sed rei periculum empor sustinet, vt competitum est, ergo fructus lucrari debet.*

Vltimum, aquitas non patitur, vt 6 contrahens simili rei pretio, ac fructibus potiatur, l. *curabit 5. c. de action. empli. l. Julianus 14. §. ex vendito. ff. cod. Secundum casu nostro fructus venditori restitueretur, rescisa venditione, hoc euenerit. Inò malor iniquitas lequeretur, siquidem venditor fructuum utilitatem, ac commoditatem pretij eodem tempore habuisset, emptore tunc rei vendita periculum sufficiere, ergo iustitia non congruit, fructus restitui. Quia ratio ei dentur concordia, latim eo iure, quo viuunt vertice, cum non possit empor intereste pro viu pecunie a venditore postulare, quod recte D. Couar. adiurit. Ex quibus maximè magis communis opinio iudicetur.*

Nec refragatur, quod D. Couar. prœtɔr contraria considerat, quoniam in d. l. 2. nulla conceditur ex rigore restitutio, sed humanitate suadente, vt ibi dicuntur, cōtractus quasi ex nunc rescinditur, nec be neficium retro vertit oculos, quare consulto in ea decisione verbum, restituere, adiectum non est. Et exemplum, quod de minore assertu diversam rationem habet, nam ei iura impensa subiectum: ne ex lubrico & tati consilio lettitat contractum, idcoque restitutio cum fructibus conceditur, d. l. quod si minor. §. Restitutio. In maioribus autem l. i. sua favorabilis causa non inuenitur. Dissimili estiā ratio datur in rehibitoria actione, que competit ematori iusta lemestre ad rescindendum contractum properiter rei venditum virtutum, quod non sicut per venditorem declaratum, petiuntque ad mancipia, vel animalia vendita, de qua in l. 1. l. ediles atiunt 38. ff. de edit.

Variar. Resolut. Lib. II. Cap. III.

multis supra dict. capit. 3. numer. 93.

Quod si aliquis replicet, in eo textu *9* nullum verbum de restitutione reperi, imo ex eiuslerē colligi posse, factū antiquum sūisse, atque ita tempus ad restitutionem postulandam esse prædictum, intellectum alium eidem constitutum apribus asserentes, nullum vitium per ratificationem sūisse sublatum, cum dolo inductus maior ratu habuisset, quare ob defectum solemnitatis alienatio nulla permanuit, secundum quē actor poterat ad rem agere, ipse tamē precibus supplementum iusti pretij postulabat, vt patet, lbi: *Non abs reerit, superfluum pretij in compensationem adduci.* Quæ verba ad petitionem supplicantis referuntur, sed cum nullo iure ad hō præcisē compelli poslit empor, cum oīm nequod hodie nemo ad pretium supplendum necessario renatur propter lassionem, ideo elec̄cio ei datur, vt si velit, pretium supplicat iuxta actoris petitionem, alioquin rem cum fructibus restitutat, ad quod de iure cogi poterat, cum contractus sūficer nullus, in quo defuit decretum iudiciale. Et licet videatur, audiendus non esse actor perens pretiū suppleri ex contractu nullo, cum actionem non habeat, sine qua in iudicio nullus admittitur, diximus *supra lib. 1. cap. 6. num. 6.* certum est, potuisse ex vendito agere luo cōtensu redens contractum validum, nam cū nullitas actus fauore alieuius inducta est, ipso volente, validatur, Ant. Gom. dict. cap. 2. num. 21. in fine, probaulmus supra dict. lib. 1. cap. 20. numer. 17. cumque nullitas alienationis rerum immobilium minoris absque decreto eiusdem fauorem respiciat, l. 1. & per tot. ff. de reb. eorum, poterit ipse, eiusvè successor alienationem nullam validare, quare quasi ex contractu valido, in dict. l. 1. actor perebat, sibi pretium iustum supplicari. De alijs intellectibus ad eam constitutionē agit, Gutier. dict. quest. 134. num. 2.

Licet autem, vt huic quæ ostendimus, 80 empor non teneatur ad fructum restitutio, si rem elegerit & iuxta reddere, aliud dicendum est, cum empor ipse, se decepsit ultra dimidiām dicens, ad contractus agit rescissionem, nam si venditor voluerit rem accipere, & pretium reddere, fructus quoque cum re restitui debet, nam cū ipse empor contractum im-

Addit.ad Couarruulas.

impugnet sponte, omni commodo priuandus erit, Gutterr. *supra num. 4.* Ceuall. *vbi proxime*, Augusti Barbot. *in collectan. ad d.l. 2. num. 46.* Frachis *decis. 495.* num. 6. Pinell. *part. 2. cap. 4. num. 28.* Parnormitan. *in cap. illo vos. num. 6.* de pignorib. Burg. *de Paz in cap. ad nostram. num. 26. deempt. & vend.* Hermof. Latè *d. glof. 3. num. 6.* vbi limitationes, & ampliaciones tradit, contra quos tener Dicafill. *num. 325.*

Num. 10.

51 Premittendum est, ex d.l. 2. non officium iudicis, vt volunt aliqui, sed actionem personalem competere, Anton. Gom. *d. cap. 2. num. 22. vers.* Item addit, quod *venitum*, Bart. *in d.l. 2. quaff. 1.* Pet. Greg. *d. cap. 24. num. 7.* Parlador. *different.* 114. num. 3. Hermof. *cum alijs in d.l. 56. glof. 7. num. 33.* Ceuall. *d. quaff. 536. num. 13.* Baib. *de prescript. part. 4. partis quarta principalis. num. 26.* Quia regulariter in tertium possessorum non datur, *l. fin. 9. fin. ff. de contrah. empt.* Pinell. *in d.l. 2. part. 2. cap. 1. num. 30.* Hermof. *alios referens, vbi proxime & diximus supra lib. 1. cap. 8. num. 1.* Hac tamen iuri regula fallit aliquando in cau d.l. 2. Primo, si a primo emptore tertius possessor rem, circa quam lassio intercessit, titulo lucrative comparauerit, nam iunc co remedio aduersus ipsum porerit experiri, Padilla. *ibi num. 9. vers.* Sed contra tertium, Pereira de Castro, *decif. 15. num. 2. vers.* Non obstat, Hermof. *vbi proxime. num. 45.* Felician. *supra tom. 2. lib. 2. cap. 1. in fine, Ceuall. quaff. 443. num. 6.* Gamma *decif. 21. num. 1.* Augusti Barbot. *in d. collectan. ad 1. 2. num. 536.* Matienç. *in d.l. 1. glof. 8. n. 24.* Dicafill. *num. 309.* Molin. *disp. 349. num. 4.* quicquid lentiant Pinell. *supra num. 32.* Fachin. *d. lib. 2. cap. 18. in principio.*

52 Secundo fallit, cum tertius possessor rem intuito prelio emitat primo emptorem, cum eadem felicitate lassio vitra dimidiā, Felician. *supra num. 5. ad finem,* Cacheran. *decif. 65. num. 9.* Armin. Tepa *variar. sentent. tom. 2. tit. 403. cap. 7. vers.* Remedium, Pinell. *num. 31.* Ceuall. *supra Tiraquel. in l. fin. inquam, verbo, revertatur. num. 329.* C. de reuocand. donatio-*vib.* Matienç. *supra, Frachis. decis. 665. num. 6.* Hermof. *num. 44.* Giurba *decif.*

105. *num. 16.* Aug. Barbot. *num. 134.* Alij causas proponentur paulò inferius cum D. Cotiar. *ad vers.* Tertia conclusio. Sed vt tertius possessor cōuenienter prius excutenda sunt bona primi emptoris, & cum soluendo non fuerit, actio in subdito contra tertium possidorem conceditur. Flores de Mena in additionib. ad Gamm. *decif. 21.* Ceuall. Pereira, Barbofa, *vbi proxime*, Hermofil. *num. 48.* Roderic. Xuar. *allegat. 21. in fine, Cancer. p. 1. c. 13. n. 33.* Etii Gama. *d. decis. 21. ex- cusionem non prærequiri, tenuerit.*

Vers. Secunda conclusio.

Tertius possessor, qui rem absque lex satione vitra dimidiā habuit remedio, d.l. 2. vexari nō potest. Herm. *n. 39.* Ceuall. *n. 7.* Cagnol. *in d.l. 2. n. 114. 120.* Pinell. *d. cap. 1. n. 30.* Padilla. *n. 36. vers.* Secunda conclusio, Anton. Gom. *d. num. 22. vers.* Item addit, quod si res sit, Barbot. *num. 133.* Ant. Gabr. *d. tit. deempt. conclus. 3. num. 24. limit. 2.* Mozz. *d. tract. deempt. tit. quib. mod. annullet. emptio. n. 15.* Molin. *d. disp. 349. num. 4.* Giurba *supra num. 26.* Costa in L. Gallus. *9.* Et quid si tantum, *num. 46. ff. de liber. & pothum.* Viu. *decif. 430. num. 4. 6.* Matienç. *vbi proxime,* Perr. Barbot. *in l. diuortio. 9.* Si fundum, *n. 33. ff. solut. matrim.* Cancer. *vbi proxime.* Quod procedit, quanvis primus empor soluendo non sit, Hermof. *cum alijs. n. 40.*

Vers. Tertia conclusio.

Qui sciens, lassionē vitradimidiam in teruenisse, emit a primo emptore, ex d. l. 2. in subdilio tenuerit, licet iustum pretium numerauerit, Augusti Barbot. *n. 15.* Ceuall. *num. 8.* Frachis. *num. 6.* Fachin. *d. cap. 18. vers.* Quod si proponatur, Giurba. *num. 6. in fine,* Felician. *d. cap. 1. num. 2.* Matienç. *d. num. 24. vers.* Si tamen tertius, Pinel. *d. cap. 1. num. 32.* Cagnol. *num. 144.* Hermof. *num. 41.* Dicafill. *n. 309.*

Præterea idem lutis erit, cum, liti iam s, cum primo emptore contestata super contractus rescilione, aliquis, sine sciēs, sine ignorantia, rem liti suppositam compareaverit, nam ex ea constitutione conuenienter, Hermof. *num. 42.* Cacheran. *d. decis. 65. num. 13.* Barbot. *in d. collectan.*

Varia. Resolut. Lib. II. Cap. III.

num. 137. Simili modo vbi enormisitem, fuit iesus venditor agere contra tertium poterit possidorem, Hermof. *num. 43.* Roderic. *de ann. redditib. lib. 1. quest. 14. num. 62.* Franchis *supra num. 7.* Barbot. *num. 138.* qui aduerit, in hoc calu non desiderari bonorum primi emptoris exclusionem, etiū in alius omnibus supradictis sit necessaria, Hermof. *num. 49.* vbi norat, non exculari tertium possidorem ignorantia lassionis, nisi quando so iūm ob scientiam conuenienter, & num. 51. docet cum alijs, quod cum tertius possiditor cōueniri potest, discussione premisa, licet simili in codice procuratio tam contra illum, quām contra prium emptorem causam tractari, & vna intentio definiti, quod ad proximū notandum dignum est, in qua ita receptum testatur Flores de Mena, *in d. decis. 21.* Cagnol. *in fine,* Barbot. *n. 138. in fine.*

86 Succeſor vero singularis eius, qui lassionē vitra dimidiā pallus est, velut qui ab emptore lassio rem habuit, nullo modo remedium d.l. 2. proponere aduersus deceptorē potest, nisi sibi cedatur actio, Hermof. *num. 53.* Crement. *in d.l. 2. num. 63. vers.* Sed adverſū. Quoniam actiones perlornis singularibus succelsioribus non competit, Parlador. *different.* 36. *num. 8.* vbi ait, verum esse, quanvis ratione rel. competant, quia cum ipsa non transeat ad possidorem, Anton. Gom. *d. cap. 2. num. 29.* Cyriac. *controvers. 123. num. 3. 4. tom. 1.* Olea, plurimis laudatis, *decession. iurium; it. 4. in misc. lla. num. 1.* Iunt que optimi textus, *in l. eum. qui 14. in princip. ff. de furt. l. sed nec 11. ff. de condit. furt.*

87 Unde si empor rem alienauerit, in qua iuxta contigit, venditor lassus adversus cum actione personali poterit in iudicio experiri, nō contra tertium possidorem, licet ille primus empor nequeat rem restituere, quām in alio transfluit, pretium supplice compelletur, si bique imputari, quod electionem suo facto amitterit, Dicafill. *num. 308.* Herm. *d. glof. 7. num. 38.* Pinell. *part. 2. cap. 1. num. 29.* Anton. Gom. *d. num. 22. vers.* Item addit, quod si res sit, Ceuall. *d. quaff. 536. num. 15.* Greg. Lop. *in l. vlt. glof. fin. tit. fin. part. 6.* Pinell. *part. 2. cap. 1. num. 26.* Azeued. *in l. 1. num. 32. tit. 11. lib. 5.* Recopilar. Matienç. *ibidem glof. 10. num. 7.* Morla. *d. tit. 9. quaff. 21. in fine.* Felician. *tom. 1. lib. 2. cap. 1. num. 39.* Fulgos. *in l. in contrariaibus, c. ex quib. caus. matores.* Petr. Gregor. *sup. cap. 24. num. 7.* Sed aliquandoius agendi ex ea constitutio-*ne,* vīque ad quadraginta annos prote-*latur,* vt in Ecclesia, Princeps, vel Re-*pu-*

bit, pretium retinet, & sicrem ipsam ha-*berere videtur, l. quia qui pretio 46. ff. de-*risufruct.* Petr. Greg. *d. cap. 24. num. 18.* etiū aliud sit re perempta apud eum, qui leſit absque cu pa ipsius, ut infra dicerur cap. prox. n. 76. Vide num. 77, cum alijs.*

Quod si empor fuerit iuxta non pro-*hibetur, etiū rem alienauerit contra vē-*ditorem agere, tamen si tempore ex-*equitionis intentia rescelisit contra-*ctus rem prestare non valuerit, cum eam* iterum recipere venditor elegerit, nihil omnino consequetur, quia nequiliū per alienationem auferre electionem ei, qui leſit, nec supplementum prij petere, præcisē licebit, lege vertante, Gutterr. practical. *lib. 2. quaff. 137.* Franchis *decif. 24. 3. num. 5.* Barbot. *num. 139.* Hermof. *in d.l. 56. glof. 10. num. 9.* quicquid in co-*trarium tradat Anton. Gom. d. num. 22. vers.* Si vero ipse empor. Vide Dicafill. à n. 314. vbi quod in foro animæ vēditor debet exceſsum pretij restituere.***

Vers. Quoties vero venditor.

Venditor lassio vitra dimidiā si ad 89 uerius tertium rei venditæ possidorem agat, cum licet, intra quadriennium urem communis auditur, quo tranfacto à die contractus, præscriptione excludetur, Cancer. alios referens, d. part. 1. cap. 13. num. 31. quanvis remedium d.l. 2. contra lassentem ipsum, nisi triginta anno*re ex cariarum omnibus actionibus personalibus commisit est vita, nisi aliqua speciali lege amplietur, vel refingatur, l. 3. l. omnes 4. c. de prescript. tristig. ve-quadrag. annov. atque ita in specie docēt* Ant. Gom. *d. num. 22. vers.* Item addit quod remedium, Cyriac. *controvers. 257. num. 34.* Padilla *in d. 1. 2. num. 47.* Ceuall. *d. quaff. 536. num. 15.* Greg. Lop. *in l. vlt. glof. fin. tit. fin. part. 6.* Pinell. *part. 2. cap. 1. num. 26.* Azeued. *in l. 1. num. 32. tit. 11. lib. 5.* Recopilar. Matienç. *ibidem glof. 10. num. 7.* Morla. *d. tit. 9. quaff. 21. in fine.* Felician. *tom. 1. lib. 2. cap. 1. num. 39.* Fulgos. *in l. in contrariaibus, c. ex quib. caus. matores.* Petr. Gregor. *sup. cap. 24. num. 7.* Sed aliquandoius agendi ex ea constitutio-*ne,* vīque ad quadraginta annos prote-*latur,* vt in Ecclesia, Princeps, vel Re-*pu-*

Addit.ad Couarruulas.

publica lysis Auth. quas actiones, C. de Sa-
crofanci. Eccles. Idem est in priuatis enor-
misimè lysis, Azeued. ubi proximè Al-
clat. in cap. cum contingat de iurecurando;
Gomez de Leon allegat. 96. Ripa respons.
138. Greg. Lop. in d. glof. 10. 1. 1.

90 Quod tempus varie apud diuersas
provincias restrictum est in Gallia ad de-
cennium in Lusitania ad quindecim annos;
in Valentia ad triennium, in Ca-
stella in quadriennium, d. 1. tit. 5. lib. 5.
Recopilat. Barbot. in d. collectan. num. 120.
cum sequentib. Pinell. ubi proxime. Ma-
tienç. d. num. 7. Morla supra. Caſſill. con-
trauersar. lib. 7. cap. 18. num. 8. Anton.
Gom. supra. Rebelle. d. part 2. lib. 9. queſt.
3. ſect. 2. num. 14. Caldas Pereira in d. 1. ſi-
curatorio habens verbo, infrā. 10. Gre-
gor. Lop. supra. Hermof. in d. 1. 36 glof.
12. n. 123. Parlador. d. different. 114. n. 1.
Perr. Greg. n. 11.

91 Vixit quæ tēpora Iesus nedumagen-
do; fed nec excipiendo ex ea constitu-
tione audiendum erit, nam ad vtrumque
terminus illi p̄finitur, non obstante re-
gula iuri, ſecundum quam, quæ tempo-
ralia lunt ad agendum, perpertua adex-
cipiendū durant, quia intelligitur, aſto-
ne, & exceptione separati, conſidera-
tis, non quando vtraque in eadem per-
fona concenrit, ut in calo noſtro, tunc
enim qui agere omittit, cum polſit, in-
tra tempus lege definitum, exceptionis
quoque auxilio defititutur, quod ſecū
erit in habente ſolam exceptionem, cui
negligentia nequit imputari, cur ſua de-
ſenſione vius non fuerit, quam nil ab
aduerſario impetrare deducere in iudi-
cium non valet, ſiquidem exceptio al-
lii eſt aliud, quām actionis exclusio; i.
2. ſe de exceptione ſieque interprætatur
communiter l. pure. 9. ſin. ſi de dol. except.
ex qua axioma repetitua deducetur, &
in ſpecie noſtra tenet Gutierrez d. lib. 24
practicar queſt. 143. per totam, Matienç.
d. glof. 10. n. 8. ubi alij.

92 Séd quadriennii metu apud nos non
obſeruantur, cum Ecclesia, Princeps, vel
Civitas ſic eſt reperuntur, ſed vique ad
tricentale tēpus prædicti remedio iu-
nuntur, arguento l. ſin. tit. ult. part. 6.
Hermof. numer. 127. Barbot. numer. 24.
Matienç. in dialog. relator. part. 3. cap. 20.
num. 25. Costa in d. 9. Et quid ſi tantum
part. 2. num. 33. Ceuall. ubi proxime num.

16 Salced. ad Bernard. Diaz regul. 219.
limitat. 12. in fine, Olan. in antinom. iur. lit.
E. n. 2. 3. Gomez Vaio in prax. lib. 1. capi
24. n. 13.

Idem iuriſ est, ubi priuatus enormis. 93
ſimiſ iuditur, Gregor Lop. ubi ſupra. Fe-
lician. ubi proximè, num. 40. Hermofill.
d. glof. 12. n. 124. D. Courat. in cap. quan-
tius pactum. part. 3. ſ. 4. num. 7. vers. Vnde
cima conclusio. Gutierrez de iurament. confir-
mat. part. 1. cap. 26. num. 7. Gomez Vaio
ſupra. Barbot. num. 123. Gomez de Leō,
d. allegat. 96. Matienç. in d. 1. 1. glof. 8.
num. 49. Gamma decif. 65. Cabed. 1. aſ-
tan. decif. 70. num. 3. part. 1. Gonçales ad
regul. 8. Cácellar. glof. 21. num. 28. Rebelle.
d. lib. 9. queſt. 3. ſect. 2. num. 8. vers. Si ta-
men, quoniam Caſſill. d. num. 8. 1. lequitus
Parladotum d. different. 114. n. 3. opine-
tur, ius ad agendum propter enormissi-
ma lysis, viginti annis praefribi, quia
nō amplius actiones perfonales iure no-
ſtro cōfiftunt, l. 6. tit. 11. lib. 4. Recopilat.
Sed a communi recedendum non est, nā
dolus, qui in huiusmodi lysis inter-
uenire creditur, rem ipam afficit. Ro-
drig. de ann. reditib. lib. 1. cap. 14. num. 65.
Hermof. d. glof. 7. n. 43.

Allocatus, in quibus remedium illud
ſimiliter vique ad triginta annos exten-
ditur, tradit Hermof. d. glof. 12. num.
125. 126. vt in contracto cum minore
celebrato, iutis ſolemnitatibus non ter-
ratis, in quo Iesus vtrā dimidiā ipſe
reperitur, nam propter dolum pralump-
tum actio diutius permanet, cū videas,
& loca, ad quib. ſe remittit.

Soleat dubitari intra quod tempus li. 95
ceat reo, eligere iuxta d. l. 2. dispo-
ſitionem, aut pretium ſupplici, aut rem
reddere, & tenendum eſt, electionem
durare vique ad exequutionem iudica-
ti, ſuperqua, illæ contedata, eligendi fa-
cilitas admittit, Alberic. in d. l. 2. reſi-
ſ. 1. queſt. ad quod tempus, Baldus ibi queſt.
10. Pinel. part. 3. cap. 3. num. 38. vers. Eto
Eto autem, Franciis decif. 495. Hermofill.
d. glof. 9. num. 28. Barbot. in d. collectan. n.
79. & cani empitor ſupplici iutum pre-
dictum eligit, rem habere dictum ex pri-
flna cauta, non quāsi nūc emerit, Ma-
tina in voī ſuī ſimis decifib. 10. 128. Ba-
bot. n. 78. Hermof. d. glof. 7. n. 26.

Ibi. Et ob id iure itidem Regio
Iure regio etiam verius, tertium 96
pol.

Varia. Resolut. Lib. II. Cap. IIII.

- possessorum, qui iusto pretio ignorans
laisonem emit à primo emptore, mini-
mè poſte conueniri ex d. l. 2. quanuſ
ſoluendo non fit, qui cum lazo contra-
xit, nec locum eſt decisioni Confulti in
l. in casu e. 14. ſ. ultim. ff. de minorib. vt do-
cent Pinell. part. 2. cap. 1. num. 31. Padilla
in d. l. 2. num. 36. vers. Secunda conclusio,
Matienç. in d. l. 1. glof. 8. num. 25. Felician.
lib. 2. cap. 1. num. 5. vers. Iguitur. Pereira lib.
4. de emphys. extinſi cap. 4. numer. 8.
Calla. de modo articuland. ſ. 2. glof. unica,
num. 123. Hermof. in d. 1. 36. glof. 7. nu.
40. & diximus, nuper ad vers. Tertia con-
clusio. Nam eſt quoad tempus pari paſſu
currat per l. Regio remedium hoc, &
restitutio in integrum, non inde ſequi-
tur, quoad omnia eſt equiparata, maxi-
mè cum inducta ad diminutionem non
debeant augmentum operari, probau-
mus ſupra, lib. 1. cap. 6. num. 25. Vnde
cum lex Regi remedium, d. l. 2. coa-
davit, vt citius pereat, ex ipa cius reme-
diij natura ampliari non potest, igitur ſi
iure communi, vt D. Couarr. recte do-
cuit in d. ver. Tertia conclusio. tertius poſ-
ſessor in cau, de quo agimus conueniri
non poterat, idem de iure Regio dicen-
dum est, quod illud auxiliu restringere
intendit, alioquin lex ad vnum ſinem fa-
cta operaretur contrarium aduersus iuri-
ſis regulas (de quo ſupra lib. 1. cap. 9. num.
47.). Diuus 25. ff. de milit. testament. l. lega-
ta in utiliter. 19. ff. de legat. 1. Ceuall. tom. 2.
queſt. 805. num. 18.
-
- AD CAPVT
Quartum.
SVMMARIVM.
- 1 DD. de materia confulendi laudantur.
2 Renunciatio generalis omnia iuris reme-
diiorum non continet laisonem ultra di-
midiam.
3 Sub generali diſpoſitione non veniat illa,
de quibus diſponeſ veroſimiliter pre-
ſumitur non cogitare.
- 4 Ampliatur conclusio tradita num. 2. ad
renunciarem ſcientem iustum ſedorem
rei.
5 Ampliatur itidem ad renunciarem cum
iuramento.
6 Renunciatio ſpecialis 1. 2. C. de reſc. ven-
dit. eius auxilium tollit.
7 Ampliatur ad ignorantem iustum rei pre-
tium.
8 Renunciatio unius ex contrahentibus al-
teri remedium d. l. non auferit.
9 Scienti rei valorem an detur remediuſ eius
conſtitutionis? latē traditū, ad n. 13.
14 Renunciatio l. 2. in codem iuſtrumento cō-
tractis ſuſta vtrum impedit agere ad
reſcione? Etn. 20.
15 Renunciatio exceptionis nonnumerata
peccati in codem iuſtrumento obligatio-
nis facta num valeat iure communi, &
Regio uſque ad n. 19.
21 Quibus non officit renunciatio d. l. 2. ſi
in continentia ſiat.
22 Facilitas in renunciationibus in conti-
nenti faciliſ etiam in maioribus non ru-
ſicis conſideratur.
23 Neceſſitas rerum, vel pecuniae cogit con-
trahentes ad renunciatione laisonis ul-
tra diuidiam in continentia.
24 Non caret dolis uſpicio, qui cum maxi-
ma proximia iactura contrahit.
25 Quando ſpecialis renunciatio condicō-
niſ indebiti impedit repetitionem, re-
miſiōne.
26 Renunciatio l. 2. C. de reſc. vendit. ex ſtu-
lo tabellionum iuſtrumentis adyicitur.
27 Non obſtare renunciatione eius conſi-
tutionis, que a tabellionibus infertur,
admititur ſecundum præmix ad illud
remedium leſoſ.
28 Enormiſimi leſoſ auxiliu illud compe-
tit, non obſtare renunciacione, etiam in
tamento roboraſt, d. l. 2.
29 Enormiſime leſoſ non nocet ſpecifica re-
nunciatio, & ſemifio cum iuramento
leſoſi enormiſime.
30 Que ſit enormiſima leſoſ, iudicis arbi-
trio inquietur.
31 Utrum deſideretur iuramenti relaxatio
ad impugnandum cōtractum iuratum,
ſi ex enormiſima leſoſi fit agendum?
32 Renunciatio leſoſi enormiſime, etiam
geminata, & ex intervallo non officit
renuncianti.
33 Leſoſ enormiſima dolo ex propoſito
equiparatur.